

ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียน เพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ACHIEVEMENT OF MANAGEMENT COOPERATIVE CREDIT UNION
OF ECONOMIC SUSTAINABILITY OF THE COMMUNITY NORTH-EAST
UPPER IN UPPER NORTHEARTERN THAILAND

พิชัย ขวัญทอง จันทงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ สุรพล สุยะพรหม และสุพจน์ ทรายแก้ว
Pichai Kwanthong, Chamnong Adivadhanasit, Surapon Suyaprom, and Supot Saikaw

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย เพื่อศึกษา 1) นโยบายสหกรณ์ของ
รัฐบาลกับนโยบายสหกรณ์เครดิตยูเนียน 2) ศักยภาพการบริหารสหกรณ์เครดิตยูเนียน
เพื่อสร้างความยั่งยืนเศรษฐกิจชุมชน 3) ผลสัมฤทธิ์การบริหารสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยใช้
รูปแบบการผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิง
ปริมาณ ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั้ง 5
แห่ง คือ สหกรณ์เครดิตยูเนียนพระบาทนาสิงห์ สหกรณ์เครดิตยูเนียนโพธิ์หมากแข้ง
สหกรณ์เครดิตยูเนียนห้วยหลวงสามัคคี สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านดุงสามัคคี สหกรณ์เครดิต
ยูเนียนท่าแร่ จำนวน 17,335 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 376 คน ซึ่งคำนวณได้จากการ
เปิดตารางของเครซีมอแกน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลาย
ขั้นตอน (Multi Stage Sampling) แบ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified
Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
ค่าความถี่ ค่าร้อยละ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากร ได้แก่ ผู้มีบทบาทสำคัญในการ
กำหนดนโยบาย และการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียน จำนวน 15 คนดำเนินการ
สัมภาษณ์เชิงลึก และผู้ปฏิบัติตามนโยบายสหกรณ์เครดิตยูเนียน จำนวน 90 คน

ดำเนินการสนทนากลุ่ม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแปลความ การตีความ และวิเคราะห์ความ

ผลการวิจัยพบว่า

1. นโยบายสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีวัตถุประสงค์การพัฒนาศักยภาพของชุมชนอย่างชัดเจนและมีขั้นตอนการพัฒนาที่เป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว และระดับชุมชนพร้อมทั้งมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันกับนโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาลทุกประการ

2. ศักยภาพการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนโดยภาพรวมมีจุดเด่น ได้แก่ การบริหาร งานบุคคลที่เป็นระบบ มวลสมาชิกสามารถบริหารจัดการด้วยตนเอง จุดด้อย ได้แก่ มวลสมาชิกยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างถ่องแท้ และมีความเข้าใจอย่างคลาดเคลื่อนกับอุดมการณ์สหกรณ์เครดิตยูเนียน โอกาส ได้แก่ หน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานราชการ และสถาบันการเงิน เริ่มให้ความสนใจต่อแนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพิ่มมากขึ้น วิฤติ ได้แก่ มวลสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนยังไม่ตระหนักถึงอุดมการณ์สหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างแท้จริงกระบวนการปลูกฝังของสหกรณ์ยังทำไม่ได้เต็มที่ เป็นแต่เพียงการดำเนินการตามขั้นตอนเท่านั้น

3. ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปได้ดังนี้ วัตถุประสงค์ชัดเจน มีเงินทุนหมุนเวียน สมาชิกพึ่งตนเองได้และสามารถชำระหนี้ได้ ภาระหนี้สินลดลง สมาชิกมีความสามัคคีกันมากขึ้น ระดับคุณธรรมจริยธรรมสูงขึ้น ภาครัฐให้การสนับสนุน มีทรัพยากรการบริหารเพียงพอ มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน และการมีส่วนร่วมของสมาชิก

ABSTRACT

The objective of this research were 1) to study the government policy on the cooperative Credit Union, 2) to study the potential of the policy of cooperative Credit Union management for sustainability of the community economy and 3) to study the achievement of cooperative credit union management. The research employed the mixed method combining both the quantitative and quantitative techniques. The quantitative research comprised the 5 cooperative Credit Unions including PhrabhatNasing, Phomakkhang, Huayn Samakkee, Bandung Samakee and Tharae pattana.

The population were 17,335 registered members and the samples were 376 respondent selected from the Krejcie and Morgan table. The multistage sampling method was used. The tool for data collection was questionnaire at a confidence level of 0.98. Statistics used to analyze data were frequency, percentage and mean and standard deviation. The equalization research was conducted by using the in-depth interviews with the 15 key informants selected from the policy makers and 90 participants with focus group discussion and selected by a purposive sampling technique. The data were analyzed by content analysis and interpretation.

The research findings were as follows:

1. The government Policy on Credit Union had clearly developed potential of community and proceeded systematically. The processes of the cooperative Credit Union started from individual level, family level and community level respectively in accordance with the socio-economic development policy of the government.

2. The potential of cooperative Credit Union management for sustainability of the community economy consisted of the systematic management of personnel, the member's ability to self-management and the cooperation among institutions such as educational institution, the government institution and financial institution in management of the cooperative Credit Union.

3. The achievement of Cooperative Credit Union management had been found that in overall the operation could obtain the objectives of the cooperative Credit Union; the unobstructed flow of the capital, the member's ability to self-reliance and their mutual assistance, the debt reduction and more cooperation, high level of morality and integrity, the government's increasing support and the members' gaining more knowledge and understanding of the Credit Union and finally the increasing managerial skills of the management staff.

คำสำคัญ

สหกรณ์เครดิตยูเนียน

ความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของธุรกิจอย่างมาก ต้องมีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งนี้เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัว พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วน (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย, 2552)

ประเทศไทยต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้านที่สำคัญ ซึ่งมีผลกระทบทั้งนี้เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งในสังคมปัจจุบัน ประชาชนต้องเผชิญปัญหาความผันผวนทางเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เหตุผลดังกล่าวนี้จึงเกิดการรวมตัวของสหกรณ์เครดิตยูเนียน เพราะหลักการของสหกรณ์เครดิตยูเนียนนั้นมุ่งเน้น “การอดออม” และการกัวยืมในหมู่สมาชิกเพื่อบำบัดทุกข์ซึ่งกันและกัน ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าและวิจัยระบบการบริหารงานและการจัดการของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแม้เพียงหนึ่งแห่งจึงย่อมมีความสำคัญ สมควรได้รับการส่งเสริมโดยเร่งด่วน (สรรเสริญ วงศ์ช่อม, 2544)

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีสหกรณ์มานานแล้ว ปัจจุบันเรามีสหกรณ์ 7 ประเภทคือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการสหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ที่นับว่าแพร่หลายมากขึ้นตามลำดับคือ “สหกรณ์เครดิตยูเนียน” ซึ่งจากหนังสือชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด (ช.ส.ค.) กล่าวว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนของประเทศไทย มีความเจริญก้าวหน้าพอสมควร สหกรณ์เครดิต ยูเนียนได้รับความนิยมไม่น้อย มีพัฒนาการอันน่าสนใจ สมควรที่คนไทยจะได้ช่วยกันศึกษาวิธีการดำเนินงาน และการบริหารงานสหกรณ์ให้ชัดเจนอย่างเป็นระบบ และเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น (สุวิทย์ ยิงวรพันธุ์, 2549)

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้สนับสนุนให้กลุ่มเครดิตยูเนียนต่างๆ ได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ถูกต้องตามกฎหมาย หลังจากนั้นการจัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้ กระจายไปตามชุมชนต่างๆ ทั้งในเมืองและชนบททั่วประเทศ (รัตนา โพธิ์สุวรรณ, 2548) ดำเนินงานโดยยึดหลักความร่วมมือของมวลสมาชิก ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสามัคคี และความสมัครใจตามระบบประชาธิปไตย รักษาความยุติธรรม ช่วยกันดูแล ควบคุม จัดสรร และปันส่วนกันอย่าง เที่ยงธรรม แนวความคิดและอุดมการณ์ที่สำคัญ อันเป็นเป้าหมายของการจัดตั้งสหกรณ์คือ การสร้างความตระหนักให้สมาชิกรู้จักอดออม อดทน รักความก้าวหน้า พร้อมทั้งจะช่วยเหลือตนเองและ เพื่อนสมาชิก ซึ่งเป็นการแสดงความเสียสละและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน คุณสมบัติดังกล่าวนี้ จะส่งผลให้สมาชิกทุกคนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น นั้นหมายความว่า หากการดำเนินงานของสหกรณ์ตรงตามหลักการแล้ว ย่อมจะช่วยพัฒนาบุคคลและประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อมกันทุกด้าน คือ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและการเมือง

สหกรณ์เครดิตยูเนียน แบ่งออกเป็นภาคต่างๆ คือ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดหนองคาย จังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี สำหรับภาคอีสานตอนบน ประกอบด้วย จังหวัดอุดรธานี จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดเลย จังหวัดนครพนม (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย, 2552)

การแพร่ขยายของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในจังหวัดต่างๆ ดังกล่าว มีส่วนคล้ายคลึงกับการดำเนินงานขององค์การภาครัฐที่นำเอาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8-10 มาใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนหรือเป็นแนวทางการดำเนินงานเป็นการจุดประกายที่สำคัญของแผนพัฒนาประเทศและเป็นแผนปฏิรูปความคิดและคุณค่าใหม่ของสังคมไทย ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมและมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาคนให้มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งก็ได้บัญญัติ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศไทยหรือองค์การภาครัฐและเอกชนตลอดทั้งครอบครัว ชุมชน และสร้างฐานเศรษฐกิจ

ภายในประเทศอันหมายถึงชุมชนด้วยให้เข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ขณะเดียวกันก็มุ่งพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความประสงค์จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อ ความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชนสังคมในเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานสหกรณ์เครดิตยูเนียน ให้เกิดผลในการพัฒนาองค์กรเพื่อความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนสังคมต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียน เพื่อ ความยั่งยืน ของเศรษฐกิจชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยมีประเด็นคำถามสำคัญดังต่อไปนี้

โจทย์วิจัย/ปัญหาการวิจัย

1. นโยบายสหกรณ์ของรัฐบาลและสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นอย่างไร
2. ศักยภาพการบริหารงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อสร้างความยั่งยืนเศรษฐกิจชุมชนเป็นอย่างไร
3. ผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นอย่างไร

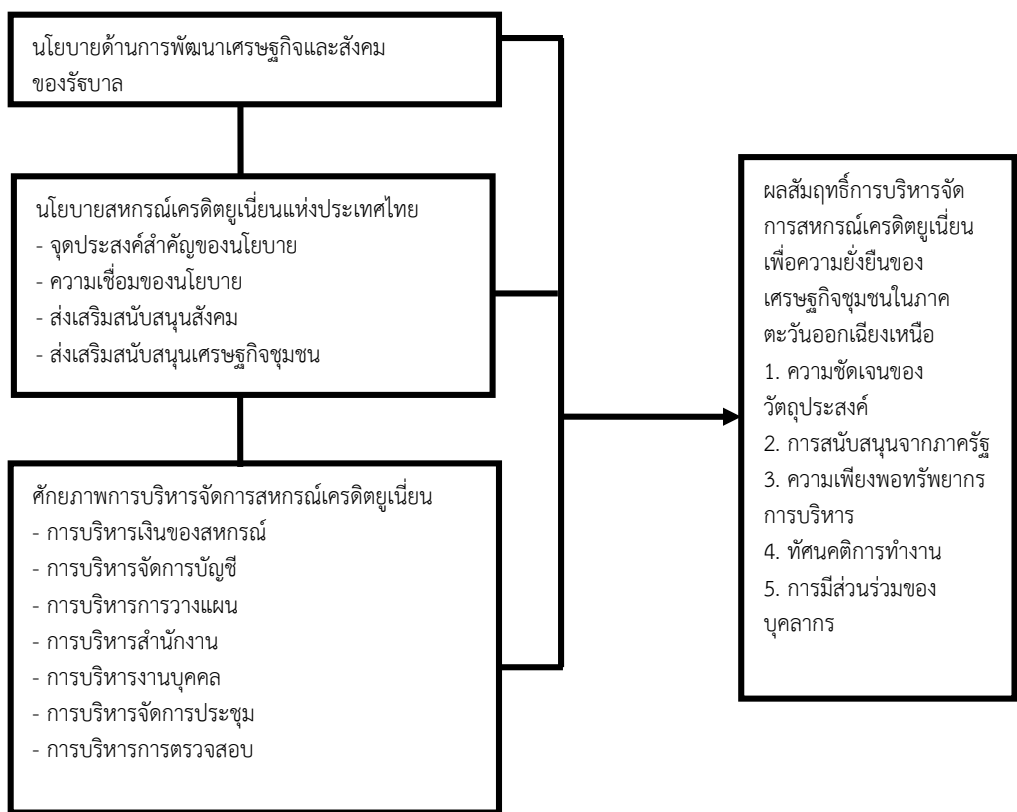
วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียน เพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. นโยบายสหกรณ์ของรัฐบาลและสหกรณ์เครดิตยูเนียน
2. ศักยภาพการบริหารงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อสร้างความยั่งยืนเศรษฐกิจชุมชน
3. ผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานสหกรณ์เครดิตยูเนียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียน เพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) แนวคิดระบบสหกรณ์ 2) แนวคิดการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียน 3) แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน 4) แนวคิดการบริหารจัดการ 7-s ของ McKinsey 5) ทฤษฎีการบริหาร 6) ทฤษฎีภาวะผู้นำ 7) ทฤษฎีองค์การ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิจัยไว้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ตามวิธีการดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั้ง 5 แห่ง มีสมาชิก 17,335 คน (รายงานผลการสำรวจสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย, 2553) และกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการเปิดตารางของ Robert V. Krejcie and Eayle W. Morgan. (ธีรวิทย์ เอกกุล, 2543) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) ในขณะที่ประชาชนที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้แก่ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย และการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั้งในหน่วยงานของรัฐ และภายในสหกรณ์เครดิตยูเนียน ตลอดถึงผู้ปฏิบัติตามนโยบายของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแต่ละแห่งใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองคาย และจังหวัดสกลนคร สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Accidental sampling) ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้ 1) ผู้แทนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 3 คน 2) ผู้แทนจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำนวน 2 คน 3) ประธานชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำนวน 1 คน 4) ประธานชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนสาขาภาคอีสาน จำนวน 1 คน 5) ผู้จัดการชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำนวน 1 คน 6) ผู้จัดการชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน สาขาภาคอีสาน จำนวน 1 คน 7) ตัวแทนสหกรณ์จังหวัด จำนวน 3 คน 8) ตัวแทนหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและจัดตั้งสหกรณ์ จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั้ง 5 แห่ง จำนวน 384 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) ทั้งลักษณะมีโครงสร้าง (Structure) และไม่มีโครงสร้าง (Semi-Structure) ใช้สัมภาษณ์ผู้กำหนดนโยบาย และผู้นำนโยบายเครดิตยูเนียนไปปฏิบัติ

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณมีขั้นตอนได้แก่ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีวรรณกรรมสหกรณ์เครดิตยูเนียน พร้อมทั้งขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิกำหนดเนื้อหา

และโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ และโครงสร้างแบบสอบถาม 2) กำหนดประเด็นสำคัญของแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมสหกรณ์เครดิตยูเนียน 3) ร่างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมตามประเด็นสำคัญในรอบแนวคิดการวิจัยเกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน 4) สร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามนำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบและแก้ไขเสนอแนะปรับปรุง เพื่อความถูกต้องเหมาะสม 5) นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบดูความเที่ยงตรง ความถูกต้องเหมาะสม และครอบคลุมเนื้อหา 6) นำแบบสัมภาษณ์และสอบถามที่ได้รับการแก้ไขและเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ 7) นำเสนอแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญและนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ให้ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง 8) เมื่อได้รับการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้ว นำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และกลุ่มประชากรตามที่ได้กำหนดไว้

4. การหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

นำแบบสัมภาษณ์และสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ปฏิบัติการ ซึ่งแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ (ยุทพงษ์ กัยวรรณ, 2543)

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเทียบเท่า 0.5 ส่วนที่มีค่าน้อยกว่า 0.5 นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC เท่ากับ .97 นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach อ้างถึงใน ยุทพงษ์ กัยวรรณ, 2543) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยสำรวจข้อมูลทุติภูมิ (Data Collecting) และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน สำหรับข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ โดยใช้การ

สัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focusing Group) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนนโยบาย และการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามวัน เวลา สถานที่ ที่ได้นัดหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั้ง 6 แห่ง หลังจากนั้น ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและรับคืนแบบสอบถาม ตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อดำเนินการต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบข้อมูลแล้วมากำหนดใส่รหัสทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประมวลผล และใช้สถิติ ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) 3) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (In-Depth Interviews) และการสนทนากลุ่ม มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความน่าเชื่อถือในลักษณะสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี หลังจากนั้นทำดัชนีข้อมูล โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้ตรวจสอบแล้วทำข้อสรุปชั่วคราว โดยการตัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป และสร้างบทสรุปขึ้นมาให้เชื่อมโยงกับตัวแปรการวิจัย พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการการวิเคราะห์ ตีความ สังเคราะห์ความ และสรุปความ โดยใช้การพรรณนาเป็นแนวทางหลัก

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้สรุปผลการวิจัยตามประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. นโยบายสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีวัตถุประสงค์การพัฒนาศักยภาพของชุมชนอย่างชัดเจนและมีขั้นตอนการพัฒนาที่เป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับ

ครอบครัว และระดับชุมชนพร้อมทั้งมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันกับนโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาลทุกประการ

2. ศักยภาพการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนโดยภาพรวมมีจุดเด่น ได้แก่ การบริหาร งานบุคคลที่เป็นระบบ มวลสมาชิกสามารถบริหารจัดการด้วยตนเอง จุดด้อย ได้แก่ มวลสมาชิกยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างถ่องแท้ และมีเข้าใจอย่างคลาดเคลื่อนกับอุดมการณ์สหกรณ์เครดิตยูเนียน โอกาส ได้แก่ หน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานราชการ และสถาบันการเงิน เริ่มให้ความสนใจต่อแนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพิ่มมากขึ้น วิฤฤติ ได้แก่ มวลสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนยังไม่ตระหนักถึงอุดมการณ์สหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างแท้จริง กระบวนการปลูกฝังของสหกรณ์ยังไม่ได้อย่างเต็มที่ เป็นแต่เพียงการดำเนินการตามขั้นตอนเท่านั้น

3. ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนขึ้นอยู่กับความชัดเจนของวัตถุประสงค์ การสนับสนุนจากภาครัฐ การมีทรัพยากรการบริหาร ทักษะคติในการทำงาน และการมีส่วนร่วมของบุคลากร

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีประเด็นสำคัญในการนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

นโยบายของสหกรณ์เครดิตยูเนียน พบว่า เป็นนโยบายที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนซึ่งส่งเสริมสนับสนุนและเชื่อมโยงกันกับนโยบายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาล โดยนโยบายสหกรณ์เครดิตยูเนียน จะเป็นตัวเชื่อมโยงการพัฒนาเป็นลำดับขั้น ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว และระดับชุมชน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การกำหนดกรอบนโยบายของสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในเบื้องต้นของประชาชน เช่น คุณภาพชีวิตที่ดี เป็นต้น ในขณะที่กรอบนโยบายของรัฐบาล จะต้องเป็นไปเพื่อตอบโจทยประเด็นปัญหาของสังคมเช่นเดียวกัน ดังนั้น นโยบายทั้งสอง จึงมีลักษณะของการสานสัมพันธ์กันเพื่อมุ่งสู่วัตถุประสงค์ ค่านิยมหลัก และแนวทางการปฏิบัติอย่างเดียวกัน สอดคล้องกับ ลาสเวลล์ และแคปแลน (Lasswell & Kaplan, 1970) ได้อธิบายไว้ว่า นโยบายสาธารณะกับนโยบายของหน่วยงานจะต้องมีการกำหนดเป้าประสงค์ (Goals) ค่านิยม (Values) และการปฏิบัติ

(Practices) ไว้เสมอ และจะต้องสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม รวมถึงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย

ศักยภาพการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนโดยภาพรวม พบว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนแต่ละแห่งมีจุดเด่นด้านการบริหารงานบุคคลเริ่มจากการรับมวลสมาชิก การฝึกอบรม การให้การอบรม การวางคนให้เหมาะสมกับตำแหน่งทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าทุกขั้นตอนของการบริหารงานบุคคลต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากทุกฝ่าย ซึ่งจะทำให้ได้บุคลากรภายในองค์กรที่มีคุณภาพ มีความซื่อสัตย์ ตรงตามเจตนารมณ์ขององค์การตามแนวคิดของ เฟลิกซ์ เอ. ไนโกร (Flick A. Nigro, 1977) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า การบริหารงานบุคคลให้ประสบผลสำเร็จจะต้องเริ่มจากการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดในขั้นตอนและวิธีการที่จะสรรหาบุคคลเข้ามาทำงานและพัฒนาความสามารถของบุคคลเหล่านั้น รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมในองค์กร เพื่อให้บุคคลนั้นทำงานได้เต็มความสามารถทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

จุดด้อยของการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนโดยรวม พบว่า มวลสมาชิกยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างถ่องแท้ และมีเจตนารมณ์ในการเข้ามาเป็นสมาชิกที่ขัดกับอุดมการณ์สหกรณ์เครดิตยูเนียน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนต้องการจะขยายองค์การของตนเอง ซึ่งการจะขยายองค์การได้ต้องอาศัยจำนวนมวลสมาชิกให้มากที่สุด เพื่อที่จะระดมเงินจากมวลสมาชิมาขยายสหกรณ์ให้เติบโตขึ้นกลายเป็นสถาบันการเงินที่เข้มแข็ง ดังนั้น คุณภาพของมวลสมาชิกที่รับเข้ามาใหม่ จึงมีแนวคิดที่ไม่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของสหกรณ์ซึ่งจะส่งผลเสียต่อภาพรวมขององค์การทั้งหมด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยอดรักษ์ วลาบุรณ์ (2548) พบว่า มวลสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และอุดมการณ์อันสำคัญของสหกรณ์เครดิตยูเนียน อีกทั้งยังขาดความเข้าใจในเรื่องข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์ฯ การจัดทำบัญชี การวางแผนการบริหารจัดการสหกรณ์ฯ ไม่มีความต่อเนื่อง และเป็นระบบ ทำให้การดำเนินกิจการไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย หรือแผนงานที่กำหนดไว้

ปัญหาการพัฒนาสหกรณ์เครดิตยูเนียนโดยภาพรวม พบว่า มวลสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนยังไม่ตระหนักถึงอุดมการณ์สหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างแท้จริง กระบวนการปลูกฝังของสหกรณ์ยังทำไม่ได้เต็มที่ เป็นแต่เพียงการดำเนินการตามขั้นตอนเท่านั้น ทำให้ความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของสหกรณ์จึงลดน้อยลงไป ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า สหกรณ์ต้องการขยายจำนวนสมาชิก เพื่อรองรับหรือการระดมทุนเพื่อนำมาดำเนินการในกิจกรรมของสหกรณ์ จึงทำให้สหกรณ์ต้องลดเงื่อนไข กฎเกณฑ์บางประการ

ลงไป ซึ่งไม่ใช่เป็นแนวทางที่ถูกเท่าใดนัก ความจริงแล้ว อุดมการณ์ขององค์กรเป็นสิ่งสูงสุด ถ้ายึดหลักการ ยึดอุดมการณ์แล้ว ก็ไม่ต้องกังวลใดๆ ถึงคุณภาพขององค์กร และสหกรณ์ก็ไม่จำเป็นต้องวิ่งแข่งที่จะเร่งการขยาย เพราะสาระสำคัญของอุดมการณ์ ก็ระบุไว้ชัดคือ จะต้องพัฒนาประชาชนไปควบคู่กับธุรกิจ นั้นหมายความว่า การพัฒนาคนต้องมาก่อน สอดคล้องกับแนวคิดของ บอนทิส (Bontis, 1999) ระบุว่า ทุนขององค์กรประกอบไปด้วยทุนมนุษย์ โดยที่ทุนมนุษย์ประกอบไปด้วย ความรู้ที่สะสม การศึกษา ทักษะ ทัศนคติ และประสบการณ์ ซึ่งเป็นทุนที่นำมาใช้ในการสร้างศักยภาพ และสร้างคุณค่าให้กับองค์กรและสคัลซ์ (Schultz, 1971) กล่าวว่า การจะสร้างคนให้เกิดเป็นทุน ซึ่งเรียกว่า “ทุนมนุษย์” เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพการทำงาน และเพิ่มประสิทธิภาพของงานนั้น จำเป็นจะมีการลงทุนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (Education) การฝึกอบรม (Training)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ ผู้บริหารสหกรณ์เครดิตยูเนียน ควรจะปรับปรุงสาระสำคัญที่เป็นวัตถุประสงค์สำคัญขององค์กรให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลทุกยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปคือ รัฐบาลมุ่งเน้นการพัฒนาอะไรเป็นสำคัญ ก็ควรจะกำหนดแนวนโยบายขององค์กรให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเสมอ และควรจะกำหนดนโยบายที่มีลักษณะเจาะจงต่อการแก้ไขปัญหาการพัฒนาด้านสังคมดีกว่าและได้ผลดีมากกว่า รวมถึงง่ายต่อการนำไปสู่การปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมรวดเร็วมากกว่าที่จะกำหนดเป็นแนวทางกว้างๆ เฉกเช่นเดียวกันกับนโยบายของรัฐบาล นอกจากนี้ ควรจะวิเคราะห์และกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดความชัดเจนมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะประเด็นด้านเป้าหมายของการกู้ยืมเงิน และการมีเป้าหมายของการฝึกอาชีพ พัฒนาอาชีพ และปลูกฝังอุดมการณ์สหกรณ์ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนมากกว่านี้ เพื่อที่ว่า ประชาชนจะได้เล็งเห็นเป้าหมาย มีเป้าหมาย และเกิดความมั่นใจต่อการยืมเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร ได้แก่ สหกรณ์เครดิตยูเนียน ควรจะเข้มงวดในด้านการปลูกฝังองค์ความรู้ ปลูกฝังอุดมการณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนสากล รวมถึงการให้ความรู้ด้านการบริหารงานสหกรณ์โดยทั่วไป หรือถ้าจะให้เกิดประสิทธิผลในด้านการปลูกฝังองค์ความรู้ได้ดีที่สุด ควรจะจัดฝึกอบรม คัดกรองบุคคล หรือทดลองความเป็นสมาชิกภาพเสียก่อน โดยในระหว่างนั้นควรจะเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ด้านองค์ความรู้แก่

มวลสมาชิกให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ควรจะส่งบุคลากรไปศึกษาเพิ่มเติมใน มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนที่ทำการเรียนการสอนเกี่ยวกับการบัญชีสหกรณ์โดยตรง บุคลากรที่ถูกส่งไปฝึกอบรมก็จะได้รับความรู้ด้านการบัญชีสหกรณ์โดยตรง

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ได้แก่ ควรจะทำการวิจัยด้านการบริหารจัดการ สหกรณ์เครดิตยูเนียนให้มากขึ้นกว่าเดิม และควรจะให้บริการทางวิชาการแก่ประชาชน ทั่วไปที่สนใจ นอกจากนี้ ควรจะเผยแพร่งานวิจัยและผลการศึกษาด้านสหกรณ์เครดิตยูเนียน ให้ไปสู่วงวิชาการสากลในต่างประเทศ เพื่อให้ต่างประเทศได้รู้จักถึงผลของการวิจัย ซึ่ง อาจจะพอเป็นตัวอย่างของการพัฒนาหรือการแลกเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาระหว่างกัน ควรจะผลิตตำราแบบเรียนเรื่องการบริหารสหกรณ์เครดิตยูเนียนโดยตรง และควรจะมีการ ตีพิมพ์วารสาร เอกสาร และบทความที่เกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน รวมถึงการพัฒนา เว็บไซต์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่เพื่อรองรับความต้องการข้อมูลข่าวสารจากผู้สนใจต่างๆ ทั่วไป

บรรณานุกรม

- ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด. (2552). **คู่มือสหกรณ์เครดิตยูเนียน**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สรรเสริญ วงศ์ช่อม. (2544). **เศรษฐกิจพอเพียง: พื้นฐานสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**. นนทบุรี: เพชรรุ่งเรืองการพิมพ์.
- สุวิทย์ ยิ่งวรพันธุ์. (2549). **พัฒนาชนบทในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สหประชาพาณิชย์.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2541). **เศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเอง ปรัชญา ฐานคิด และอนาคต**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- รัตนา โปธิสุวรรณ. (2548). **การวิเคราะห์อุดมการณ์และปรัชญาสหกรณ์ ในภาวะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ยอดรักษ์ วลาบุรณ์. (2548). **ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์เครดิตยูเนียนเขวาสินรินทร์ จำกัด**. สารนิพนธ์หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- Bontis. (1999). **The Strategic Management of Intellectual Capital and Organizational Knowledge**. New York : Oxford University Press.

Flick A. Nigro. (1977). **Public sector management**. 3rd ed. London : Prentice-Hall Harvester.

Lasswell & Kaplan. (1970). **Power and society ; a framework for political inquiry**. New Haven: Yale University Press.

Schultz. (1971). **The Human-Capital Approach to Entrepreneurship**.
New York : Division of Applied Social Sciences University of Missouri.